

Raad voor de
rechtspraak

De minister voor Rechtsbescherming
drs. S. Dekker
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Afdeling Strategie

datum	23 juni 2021
doorkiesnummer	[REDACTED]
e-mail	[REDACTED]
ons kenmerk	[REDACTED]
uw kenmerk	[REDACTED]
onderwerp	Advies Implementatiewet richtlijn representatieve vorderingen voor consumenten

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

Geachte heer Dekker,

Bij brief van 10 mei 2021, kenmerk [REDACTED], verzocht u de Raad voor de rechtspraak (de 'Raad') advies uit te brengen inzake de Implementatiewet richtlijn representatieve vorderingen voor consumenten (het 'Wetsvoorstel').

HET WETSVOORSTEL

Het Wetsvoorstel strekt tot implementatie in het Nederlandse recht van richtlijn (EU) 2020/1828 van 25 november 2020 betreffende representatieve vorderingen ter bescherming van de collectieve belangen van consumenten (hierna: de 'Richtlijn').

De Richtlijn verplicht de lidstaten (i) een collectieve schadevergoedingsactie voor consumenten in te voeren en (ii) een lijst op te stellen van organisaties die collectieve acties in andere lidstaten kunnen beginnen. De verplichting om een lijst op te stellen van organisaties die collectieve acties in andere lidstaten kunnen beginnen, heeft twee gevolgen: (a) iedere lidstaat moet een dergelijke lijst opstellen en (b) alleen op de lijst van een lidstaat geplaatste organisaties kunnen in een andere lidstaat collectieve acties voor consumenten beginnen.

De Richtlijn is van toepassing bij een inbreuk op bepaalde regels van Unierecht, met inbegrip van de in nationaal recht omgezette bepalingen daarvan. Als een inbreuk op deze regels een groep consumenten raakt, kan een consumentenorganisatie een verbod of een schadevergoeding vragen voor deze groep.

Omdat Nederland al met ingang van 1 januari 2020 de Wet Afwikkeling massaschade in een collectieve actie (hierna: de 'WAMCA') kent, is voor het omzetten van de Richtlijn ervoor gekozen om geen volledig nieuwe regeling op te stellen, maar om de WAMCA op een aantal in de Richtlijn genoemde punten te wijzigen en aan te vullen.

datum 23 juni 2021
kenmerk [REDACTED]
pagina 2 van 8

Na overleg met de gerechten, adviseert de Raad als volgt.¹

ADVIES

Opmerking vooraf

In verband met de bijzonder korte termijn die was gegund voor de advisering, heeft de Raad alleen de meest in het oog springende punten in dit advies kunnen bespreken. Niet uitgesloten is dat een meer indringende beschouwing van het Wetsvoorstel tot meer en andere opmerkingen leidt.

Algemeen

Hoewel het logisch en begrijpelijk is dat de Richtlijn wordt geïmplementeerd in de bestaande Nederlandse regeling voor collectieve vorderingen, vindt de Raad het ongelukkig dat de regeling voor dit soort vorderingen kort na elkaar twee keer ingrijpend wordt gewijzigd. De eerste ervaringen met de WAMCA laten namelijk zien dat de nieuw toegevoegde procedurele en materiële eisen voor collectieve acties – zelfs in betrekkelijk overzichtelijke algemeen belang acties met één eiser – deze procedures gecompliceerder maken dan voorheen en meer werk met zich meebrengen voor de rechterlijke macht: in alle zaken moeten meer procedurele stappen worden genomen en zijn er meer (potentiële) punten van geschil waarover beslist moet worden.² Verder kent de WAMCA, zoals in de literatuur ook is gesignaleerd, onduidelijkheden en onvolkomenheden. Deze leggen extra beslag op de capaciteit van de rechterlijke macht, aangezien ze zorgen voor discussie over wat rechtens is en het beslissen daarover relatief veel tijd kan vergen.

Met de omzetting van de Richtlijn in de WAMCA wordt de WAMCA nu weer gewijzigd, met bepalingen die – zoals hierna aan de orde komt – vragen oproepen, zowel op zichzelf als in verhouding tot de net ingevoerde WAMCA-bepalingen. De WAMCA wordt verder, voor een bepaalde categorie vorderingen, uitgebreid met extra processuele stappen en uit te voeren materiële toetsing. Dat betekent dat de behandeling van deze zaken nóg meer capaciteit zal vragen dan de collectieve acties onder het WAMCA-regime. Hoewel het op voorhand lastig is in te schatten, zullen de werklastgevolgen ten gevolge van het Wetsvoorstel, met name bij procedures waarin zich daadwerkelijk ook buitenlandse organisaties als eiser melden en waarin het stadium van goedkeuring van schaderegelingen wordt bereikt, aanzienlijk kunnen zijn. Daarbij komt dat er mogelijk procedures zullen worden gevoerd over de aanwijzing van organisaties voor grensoverschrijdende collectieve acties (weigeren van aanvragen, bezwaren van derden tegen aanwijzingen en intrekkingen). Dat zal dan extra werk met zich brengen.³ Hetzelfde geldt als de feitelijke procesvoering bij een actie van een buitenlandse organisatie

¹ De Raad voor de rechtspraak heeft op grond van artikel 95 van de Wet op de rechterlijke organisatie een wettelijke adviestaak met betrekking tot nieuwe wets- en beleidsvoorstellen die gevolgen hebben voor de rechtspraak. De adviezen worden vastgesteld na overleg met de gerechten. De Raad voor de rechtspraak is een adviescollege in de zin van artikel 79 en 80 van de Grondwet. Bij het opstellen van zijn adviezen beoordeelt de Raad de voorgenomen wet- en regelgeving in het bijzonder op de gevolgen voor de organisatie en de werklast van de gerechten en op de (praktische) toepasbaarheid en uitvoerbaarheid. Rechters zijn bij de behandeling van individuele zaken niet gebonden aan de inhoud van de wetgevingsadviezen van de Raad voor de rechtspraak.

² De eerste ervaringen met de WAMCA leren dat de extra stappen die nodig zijn voor de ontvankelijkheidsbeslissing zo één dag per persoon kunnen vragen (in een MK met een griffier, komt dit dus neer op vier dagen). Dat geldt ook als de beperkte toets van artikel 3:305a lid 6 BW geldt.

³ Zaken met schadevorderingen die het hele traject doorlopen zullen zeker ruimschoots de grens van 500 uur van een megazaak passeren, waarbij de tijd, vanwege de in redelijkheid te verwachten duur van de procedures, zich vrijwel zeker uitstrekt over

datum 23 juni 2021
kenmerk [REDACTED]
pagina 3 van 8

in handen is van buitenlandse advocaten. Dat komt in de praktijk voor en draagt door de insteek vanuit een ander rechtssysteem, bij aan het complexe karakter van dergelijke zaken.

De vraag dringt zich op of implementatie van de Richtlijn in de WAMCA niet een uitgelezen kans is om de gesignaleerde onvolkomenheden in deze regeling – die in een aantal gevallen bovendien op gespannen voet lijken te staan met de doelstelling en de strekking van de Richtlijn (zie hierna) – te verhelpen.

De keuze om de Richtlijn te implementeren door aanpassing van de WAMCA

Hier volgt een aantal inhoudelijke opmerkingen over de keuze om de Richtlijn te implementeren door aanpassing van de WAMCA.

a. De in het Wetsvoorstel gekozen aanpak van de wetgever heeft tot gevolg dat de WAMCA een verzameling wordt van regels van nationale herkomst en regels van Europese herkomst. Een deel van de bestaande regels van nationale herkomst verschiet van kleur (te weten die regels die nu ook worden beschouwd als regels die door de Richtlijn worden gesteld). Daar komen nieuwe regels van Europese herkomst bij. De regels van Europese herkomst kunnen van invloed zijn op de uitleg van de overige regels van nationale herkomst (te weten die regels die de regels van Europese herkomst flankeren). In het kader van de verplichting tot richtlijnconforme uitleg zal de rechter een en ander in het oog moeten houden.

b. De WAMCA biedt nu al de mogelijkheid voor collectieve consumentenacties. De WAMCA geldt voor alle soorten collectieve acties, dus ook algemeen belang acties en procedures ten behoeve van zakelijke partijen. Door de keuze van integratie in de WAMCA worden deze algemeen belang acties en procedures die ten behoeve van zakelijke partijen gevoerd worden (dat zijn er relatief veel) gelijk geschakeld met de consumentenacties waarvoor de Unieregeling geldt. Dat kan tot onnodige complicaties leiden.

c. Destijds is in het adviestraject over de WAMCA aandacht gevraagd voor de spanning die het gebruik van geografisch-territoriale aanknopingsfactoren in de in artikel 3:305a lid 3 sub b van het Burgerlijk Wetboek (hierna: 'BW') neergelegde ontvankelijkheidseis van een voldoende nauwe band met Nederland oproept met de Verordening Brussel I, waarvan de bevoegdheidsbepalingen eveneens zijn gebaseerd op dergelijke aanknopingsfactoren.⁴ Deze spanning doet zich mogelijk nog sterker voelen bij implementatie van de Richtlijn in de WAMCA, temeer daar een besluit tot niet-ontvankelijkverklaring van een eisende organisatie (uit Nederland of een andere Uniestaat) in een representatieve vordering geen afbreuk mag doen aan de rechten van de bij de vordering betrokken consumenten.⁵

verschillende jaren. De hiervoor aangehaalde overzichtelijker algemeen belang acties zullen niet altijd de grens van 500 uur passeren, maar zullen in de regel zeker rond de 200 uur in beslag nemen, dus meer dan een 'gewone' mk-zaak. De extra processuele stappen vragen ook extra handelingen – en dus extra werk – van de administratie.

⁴ Zie het advies van de Staatscommissie voor het Internationaal Privaatrecht en de Adviescommissie voor burgerlijk procesrecht van 1 april 2016.

⁵ Zie onderdeel 12 van de considerans van de Richtlijn. Zie ook onderdeel 21 van de considerans van de Richtlijn, waarin is bepaald dat de Richtlijn geen afbreuk mag doen aan de toepassing van regels inzake internationaal privaatrecht betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en tenuitvoerlegging van rechterlijke beslissingen of toepasselijk recht.

datum 23 juni 2021
kenmerk [REDACTED]
pagina 4 van 8

d. Voorts is de regeling van de exclusieve belangenbehartiger, waarmee ook onder de WAMCA nog nauwelijks ervaring bestaat, voorshands minder geschikt ingeval naast Nederlandse ook buitenlandse organisaties optreden. Onduidelijk is verder of deze regeling, vanwege de procedurele beperkingen die daaraan verbonden zijn, verenigbaar is met de Richtlijn, die ertoe strekt te voorzien in een doeltreffend mechanisme voor collectieve, ook grensoverschrijdende, consumentenacties. Het is niet de bedoeling dat nationale procedurele regels het doeltreffende functioneren van het door de Richtlijn geëiste procedurele mechanisme belemmeren. Bovendien mogen de ontvankelijkheidsvereisten die gelden voor specifieke grensoverschrijdende collectieve consumentenacties overeenkomstig het beginsel van non-discriminatie niet afwijken van de vereisten voor dergelijke binnenlandse acties.⁶ Een aantal andere procedurele regels onder de WAMCA vormt mogelijk een – niet door de Uniewetgever gewenste – belemmering voor het doeltreffende functioneren van het door de Richtlijn geëiste procedurele mechanisme. Een voorbeeld is de in artikel 1018c lid 2 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (hierna: ‘Rv’) neergelegde eis dat de dagvaarding op straffe van niet-ontvankelijkheid twee dagen na de dag van dagvaarding moet zijn ingediend, onder gelijktijdige aantekening van de dagvaarding in het centraal register voor collectieve acties. Het verdient aanbeveling de WAMCA vanuit het oogpunt van het doel en de strekking van de Richtlijn nog eens kritisch te bezien met de Unierechtelijke doelmatigheids- en non-discriminatieblik.

De aanwijzing van organisaties voor grensoverschrijdende collectieve acties

De aanwijzing van organisaties voor grensoverschrijdende collectieve acties geeft aanstonds aanleiding tot de volgende opmerkingen.

a. De aanwijzing van een Nederlandse organisatie is een beetje een vreemde eend in deze (privaatrechtelijke) bijt. Nu de door de Richtlijn voorgeschreven aanwijzing door de Minister geschiedt, rijst de vraag naar de status van die aanwijzing. Is het een besluit in de zin van de Algemene wet bestuursrecht?

En, daarmee samenhangend, heeft de betrokken organisatie, en hebben derden (belanghebbenden), mogelijkheden van bezwaar en beroep tegen een aanwijzings- of intrekkingbesluit?

b. De in een andere lidstaat aangewezen organisatie (hierna: de ‘buitenlandse organisatie’) heeft in een Nederlandse collectieve actie niet dezelfde uitgangspositie als de Nederlandse organisatie. De Memorie van Toelichting (hierna: de ‘MvT’) bij het Wetsvoorstel vermeldt over een actie van een buitenlandse organisatie: *‘De rechter mag dan niet de organisatie toetsen maar wel de collectieve actie’*.⁷ Duidelijk moet zijn waar precies de grens ligt tussen wat de rechter mag en wat de rechter niet mag. Het verschil tussen de buitenlandse organisatie en de Nederlandse organisatie werkt mogelijk door in artikel 1018e Rv (aanwijzing van een exclusieve belangenbehartiger). De op grond van de WAMCA mogelijke aanwijzing (niet van een buitenlandse organisatie maar) van een Nederlandse organisatie lijkt enigszins op gespannen voet te staan met het doel en de strekking van de Richtlijn. Het openstellen van de mogelijkheid om een buitenlandse organisatie aan te wijzen als exclusieve belangenbehartiger lijkt, vanwege de daaraan klevende bezwaren, daarvoor geen oplossing te bieden.

⁶ Zie onder 12 considerans van de Richtlijn.

datum 23 juni 2021
kenmerk [REDACTED]
pagina 5 van 8

Artikelsgewijze opmerkingen

Artikelsgewijs springt nog het volgende in het oog.

Artikel 3:305a lid 2 sub c BW (financiële middelen)

Hierin is – ter uitvoering van de Richtlijn, waarin dit staat – de eis ingevoegd dat geen financiering plaatsvindt voor een rechtsvordering tegen een concurrent van de financier (van de rechtspersoon) of een persoon waarvan de financier afhankelijk is.

De vraag rijst hoe de rechter erachter komt dat dergelijke financiering plaatsvindt. Dit hangt samen met de – ook onder de WAMCA al spelende vraag – hoe actief en indringend de rechter de nieuw ingevoerde, verzwaarde ontvankelijkheidseisen van artikel 3:305a BW moet toetsen.

De MvT bij het Wetsvoorstel vermeldt (blz. 11):

‘Als de rechter vaststelt dat sprake is van een ontoelaatbare financiering, moet hij volgens artikel 10 lid 3 Richtlijn passende maatregelen kunnen treffen, zoals de organisatie verplichten om de financiering in kwestie te weigeren of te wijzigen en, zo nodig, de procesbevoegdheid van de organisatie afwijzen of de collectieve actie niet-ontvankelijk verklaren. Het is niet nodig om deze passende maatregelen om te zetten. De rechter kan al deze maatregelen al toepassen binnen de bestaande regels van artikel 1018c lid 5 onder a Rv. Dat artikel regelt dat de rechter onder meer toetst of de organisatie aan alle ontvankelijkheidseisen van artikel 3:305a BW voldoet voordat hij tot inhoudelijke behandeling overgaat. Als dit niet zo is, verklaart de rechter de organisatie niet-ontvankelijk. Maar de rechter hoeft niet onmiddellijk daartoe over te gaan als de financiering door een derde niet op alle punten aan de eisen van artikel 3:305a lid 2 onder c BW voldoet. Hij kan ook een organisatie in (de) gelegenheid stellen om alsnog aan de eisen te voldoen, bijvoorbeeld door de afspraken met de financier aan te passen of door een andere financier te zoeken die wel aan de eisen voldoet.’

Dit is nog onontgonnen en naar het zich laat aanzien lastig begaanbaar terrein. Het terrein wordt nog ontoegankelijker als het gaat om een buitenlandse organisatie⁸. Mogelijk wordt hier van de rechter te veel verlangd voor wat betreft zijn controlerende taak. De rol van de wederpartij en de werking van hoor en wederhoor kan hier voorts problematisch zijn.

Artikel 3:305e BW (aanwijzing Nederlandse organisaties voor grensoverschrijdende acties)

Dit is een nieuwe bepaling over de aanwijzing van een rechtspersoon die in het buitenland een collectieve consumentenvordering kan instellen. Deze voorgestelde bepaling leidt tot een aantal opmerkingen:

(i) Lid 2 bepaalt imperatief dat de aanwijzing wordt verleend indien de rechtspersoon aan bepaalde voorwaarden voldoet. Lid 2 onder a impliceert een wachttijd van twaalf maanden. Dat lijkt niet altijd noodzakelijk of wenselijk⁹.

⁸ Vgl. MvT, blz. 11: *Via de schakelbepaling van artikel 3:305c lid 2 BW is artikel 3:305a lid 2 onder c BW ook van toepassing op een collectieve actie ingesteld door een buitenlandse organisatie die is geplaatst op de lijst’.*

⁹ Vgl. MvT, blz. 9

datum 23 juni 2021
kenmerk [REDACTED]
pagina 6 van 8

(ii) Het criterium van lid 2 onder b is op zichzelf duidelijk: de rechtspersoon is niet failliet verklaard en tegen haar is geen verzoek tot faillietverklaring aanhangig. De stelling in de MvT¹⁰ dat er geen inhoudelijk verschil is met de in de Richtlijn gehanteerde begrippen ‘insolventieprocedure’ en ‘insolvent’ lijkt echter voor discussie vatbaar.

(iii) De term ‘algemene financieringsbronnen’ in lid 2 onder c is vaag. Voorts rijst de vraag welke mogelijkheden de Minister heeft om rechtspersonen met bedenkelijke algemene financieringsbronnen tegen te houden.

(iv) Heeft de wetgever gedacht aan publicatie van de lijst in het centraal register?

(v) De tekst ‘uit de informatie op haar internetpagina ook blijkt’ in de aanhef van lid 2 vindt de Raad minder gelukkig. Het is natuurlijk de bedoeling dat dit werkelijk zo is.

(vi) Het vierde lid bepaalt dat bij algemene maatregel van bestuur nadere regels kunnen worden gesteld voor het verlenen of intrekken van de in artikel 3:305e BW bedoelde aanwijzing dan wel de duur van de aanwijzing. Nu dit ziet op Nederlandse actoren die ook bij de andere Unierechtelijke gerechten terecht kunnen, vraagt de Raad zich af of de gekozen structuur - enige voorschriften in de wet, de rest in een nader op te stellen algemene maatregel van bestuur - voldoende transparant is en zich leent voor raadpleging en eventueel toepassing door buitenlandse rechters. Waarom worden niet alle eisen in de wet zelf opgenomen?

Artikel 1018f Rv (geen dubbele vertegenwoordiging)

Voorgesteld wordt dat in het eerste lid wordt bepaald dat de procedure over een collectieve vordering geen gevolg heeft voor en niet leidt tot gebondenheid van personen behorend tot de nauw omschreven groep personen wier belangen in deze collectieve vordering worden behartigd indien (onder meer):

‘hun belangen worden behartigd in een collectieve vordering of individuele vordering, gebaseerd op soortgelijke feitelijke en rechtsvragen voor dezelfde gebeurtenis of gebeurtenissen en tegen dezelfde verweerder in een andere lidstaat van de Europese Unie of een andere staat die partij is bij de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte.’

De vraag rijst of lid 1 onder b werkbaar is, in de eerste plaats voor de betrokken personen zelf, maar daarnaast ook voor de rechter. Hoe verneemt de rechter de relevante informatie? En hoe verwerkt hij deze (op - ook voor andere Unierechters - duidelijke en transparante wijze)?

Artikel 1018j lid 1 Rv (alle uitspraken openbaar)

Artikel 1018j lid 1 Rv wordt als volgt gewijzigd:

‘Bij gewone brief wordt aan de bekende personen ten behoeve van wie de collectieve schadeafwikkeling is vastgesteld of is geweigerd, zo spoedig mogelijk mededeling gedaan van de uitspraak waarbij deze is vastgesteld, tenzij de rechter anders bepaalt. Bovendien wordt van de uitspraak zo spoedig mogelijk aankondiging gedaan in één of meer door de rechter aan te wijzen nieuwsbladen. Hierbij wordt telkens op een door de rechter aan te geven wijze melding

¹⁰ Blz. 15

datum 23 juni 2021
kenmerk [REDACTED]
pagina 7 van 8

gemaakt van een korte omschrijving van de collectieve schadeafwikkeling, in het bijzonder de wijze waarop vergoeding van de verweerder kan worden verkregen of anderszins een beroep op de collectieve schadeafwikkeling kan worden gedaan en, indien de collectieve schadeafwikkeling dat bepaalt, de termijn waarbinnen daarop aanspraak dient te worden gemaakt. Tevens wordt vermeld op welke wijze inzage en afschrift kan worden verkregen van de uitspraak waarbij de collectieve schadeafwikkeling is vastgesteld. De rechter kan bevelen dat ook van andere dan de in dit lid genoemde gegevens melding wordt gemaakt. Tenzij de rechter anders bepaalt, draagt de verweerder zorg voor de in dit lid bedoelde melding en aankondiging. De rechter kan gelasten dat de in dit lid bedoelde gegevens ook op andere wijze bekend worden gemaakt. Indien er personen ten behoeve van wie de collectieve schadeafwikkeling is vastgesteld zijn die geen woonplaats of verblijf in Nederland hebben en een voor Nederland bindende internationale of Unie-regeling niet een wijze van aankondiging voorschrijft, gelast de rechter aankondiging op een door hem te bepalen wijze ten behoeve van deze personen, zo nodig in één of meer andere talen dan de Nederlandse taal.'

De toegevoegde – onderstreepte – passage komt in de rest van de bepaling enigszins in het gedrang. Splitsing in een regeling voor weigering en toewijzing (eerste twee zinnen gelden voor beide, rest alleen voor toewijzing) verdient mogelijk de voorkeur.

Artikel 1018n lid 2 Rv (lijst bevoegde instanties)

Dit is een nieuw artikel voor consumentenacties die in Nederland worden aangebracht door een buitenlandse organisatie, die elders op de lijst voor dergelijke organisaties moet staan. De vraag rijst wat, naar Nederlands burgerlijk procesrecht, de gevolgen zijn indien de buitenlandse organisatie haar aanwijzing tijdens de procedure verliest. Dat zou wellicht geregeld moeten worden.

De MvT bij het Wetsvoorstel, blz. 9 (procedurele eisen)

De MvT bij het Wetsvoorstel, blz. 9, vermeldt:

'Voor de andere bepalingen in de Richtlijn is geen omzetting nodig. De procedurele eisen uit de Richtlijn staan voor een deel in de artikelen 1018c-1018m Rv. Voor een ander deel volgen zij uit de algemene regels van burgerlijk procesrecht (bijvoorbeeld de regel dat de verliezende partij wordt veroordeeld in de proceskosten, artikel 237 Rv en de toegang tot bewijsmiddelen, artikel 843a Rv).'

Hierover kan anders gedacht worden, bijvoorbeeld als het gaat om artikel 843a Rv, dat specifieke procedurele eisen stelt. Ook de bijzondere regeling voor de proceskosten in de WAMCA behoeft wellicht in deze context aandacht.

datum 23 juni 2021
kenmerk [REDACTED]
pagina 8 van 8

WERKLAST

De Raad voorziet forse werklastgevolgen bij invoering van deze richtlijn nu de WAMCA wordt uitgebreid met extra processuele stappen en een uit te voeren materiële toetsing voor een bepaalde categorie vorderingen. Dat betekent dat de behandeling van deze zaken nóg meer capaciteit zal vragen dan de huidige collectieve acties onder het WAMCA-regime. Dit zal met name in procedures waar buitenlandse organisaties zich als eiser melden, leiden tot (veel) extra werk. Daarbij komt dat er mogelijk procedures zullen worden gevoerd over de aanwijzing van organisaties voor grensoverschrijdende collectieve acties (weigeringen van aanvragen, bezwaren van derden tegen aanwijzingen en intrekkingen). Ook dat zal extra werk met zich brengen. Hetzelfde geldt als de feitelijke procesvoering bij een actie van een buitenlandse organisatie in handen is van buitenlandse advocaten. Dat komt in de praktijk voor en draagt door de insteek vanuit een ander rechtstelsel, bij aan het complexe karakter van dergelijke zaken.

Op voorhand lijkt het echter niet goed mogelijk een inschatting te maken van de hoeveelheid extra werk ten gevolge van de Richtlijn. De Raad behoudt zich daarom het recht voor om op de werklastgevolgen in een later stadium bij u terug te komen.

CONCLUSIE

De Raad voor de rechtspraak onderkent het belang van het Wetsvoorstel. Het Wetsvoorstel stuit in zijn huidige vorm echter op een aantal bezwaren. De Raad vraagt u daarom om het Wetsvoorstel op de in dit advies genoemde onderdelen te verduidelijken en aan te passen.

TOT SLOT

Indien na het uitbrengen van dit advies het Wetsvoorstel op belangrijke onderdelen wordt gewijzigd of indien uit nadere uitvoeringsregelgeving belangrijke werklastgevolgen voortvloeien, dan wordt de Raad graag in de gelegenheid gesteld daarover aanvullend te adviseren. Met het oog op de voorbereiding van de gerechten op de invoering van het Wetsvoorstel, stelt de Raad er prijs op als hij geïnformeerd wordt over de indiening van het Wetsvoorstel bij de Tweede en de Eerste Kamer en de plaatsing van de definitieve wetstekst in het *Staatsblad*. Ook eventuele nadere regelgeving volgend op dit Wetsvoorstel met gevolgen voor de rechtspleging valt binnen het adviesrecht van de Raad. Voor zover van toepassing, ontvangt de Raad graag een adviesaanvraag voor deze nadere regelgeving.

Hoogachtend,

[REDACTED]

Lid Raad voor de rechtspraak